

Rókusfalvy Pál (Budapest):
Tespedő nép vagy ébredő nemzet?
Az én felelősségem⁴⁴⁶

Bevezetés

Egyetlen dologról kívánok szólni, az *egészségről*, arról, hogy mit tehetünk és mit kell tennünk ahhoz, hogy egészségesek legyünk és maradjunk.

Másfél hónapja hasonló körben a nemzet lelki állapotáról szóltam. Ma egy lépéssel előbbre lépek és árnyaltabban, következetesebben szólok erről, a hangsúlyt a *személyes felelősségre* helyezve.

A címben szereplő kérdés igazában *csak* egyénileg tehető fel: én tespedt vagyok-e vagy felébredtem? Összességében a magyarság egészére nézve nem. A magyar társadalom ugyan nagyon beteg, benne nagyon sok a félelemtől megdermedt és tespedő ember, de ugyanakkor nagyon sok, egyre több benne az öntudatra ébredő, egészségesebbé váló ember is.

A címben szereplő kérdést a változásba, *egy fejlődési folyamatba* helyezve is fel lehet tenni: hogyan fejlődhetek tespedő emberből egészséges ébredő emberré, illetve hogyan fejlődhetünk tespedő népből egészséges, ébredő nemzetté? Mit tegyünk, hogy lakosságból, népből újra nemzetté váljunk?

Problémánk megértése érdekében 3 *tényt előzetesen* ma is megemlítek.

1. 1992-ben jelent meg Kopp Mária és Skrabski Árpád „*Magyar lelki állapot*” c. könyve. Ebben – több mint 20.000 fő vizsgálata alapján megállapítják, hogy a *neurózis és a depresszió* népbetegséggé lett (34%, ill. 24%). Közös alapjuk a *félelem és a szorongás*. Mindkettő hátterében ott lappang az *ellenségesség érzése*. Tényként említik, hogy mindezeknek az egyik legfontosabb oka: a támogató család hiánya. Hangsúlyozzák, hogy ezeknek a betegségeknek a megelőzése és kezelése nem csupán egészségügyi, hanem alapvető társadalmi, politikai feladat.

2. Több alkalommal hallottam evangélikus lelkészekről olyan bírálatot, mely szerint a lélektan és a pszichológusok istennélküliek, hitetlenek. Részben igazuk van, de az is kiderült, hogy egyes lelkészek kevéssé ismerik a lélektant s nincsenek tisztában a lélek mibenlétével. – A pszichológia nem néz szembe az Isten problémájával, de a teológia sem néz szembe a lélek problémájával. A modernnek tartott kor zavart szellemi állapotának a tünete ez: a hit és a tudás szétválasztása, – mert csonka az emberképünk. Pedig a *hit* a tudás mellett – a legnagyobb tudás mellett is! – az, a lelkünk tudattalan erőiben gyökerező bizonyosság, amellyel az Istennel kapcsolatba kerülünk. A hit minden embernek, a tudósnak és a művésznek is, segít az erkölcsi tartását megerősíteni. A *tudás* viszont a teológusnak, a lelkésznek segít – az erős, élő hit mellett is! –, hogy hitre szoruló korát s benne a hitre szoruló embert jobban megértse és valóban tudjon rajta segíteni.

3. Az elmúlt hónapokban „Lélek és forradalom” címmel az *1956-os forradalom 50 éves jubileuma* alkalmából különböző helyeken tartottam előadást. Mindegyiket így kezdtem: Amikor ma 1956 nemzeti forradalmára emlékezünk, világosan kell látnunk, hogy ezzel a *magyarság végső, élet-halálharcához gyűjtünk erőt, lelki erőt*, mert ezen múlik minden.

---

⁴⁴⁶ *Acta Historica Hungarica Turiciensia* 23. évf. 2. sz. (2008.)
<https://epa.oszk.hu/01400/01445/00001/pdf/089-099.pdf>.

Azután 2006. október 23-án megéltük az elképzelhetetlen! Tanulságos volt: helyzetünk súlyosabb, mint valaha, de letisztult, egyszerűbben áttekinthető. Többé már senki nem beszélhet mellé. A jellegzetesen gyáva, álértelmiségi, felelősségelhárító szócsűrűsnek többé nincsen helye. Nem szabad fejfel menni a falnak, de többé már nem térhetünk ki az elől, hogy nevén nevezzük a dolgokat.

Mindezek előre bocsátása után a következőkről lesz szó:

az egészségről – az emberkép felől megközelítve;

mai helyzetünkről és okairól;

tennivalónkról, – s ezen belül az ifjúság iránti felelősségünkről és az ifjúság felelősségéről.

1. Egész-ségünk, emberképünk

Az egészség – a magyar nyelv kifejező erejével erre utal – az emberegész hatékony működését jelenti. Mit jelent egész embernek lenni? Mit jelent embernek lenni? Ki vagyok én? Igazában a lélek problémájával állunk szemben. ű

A szemmel nem látható, de létező lélek egy természetfeletti világ jelensége? Milyen törvények irányítják működését, hozzák létre különböző lelki állapotainkat? Az ember teremtésével az Isten a lelket készen lehelte belénk? Akkor a teremtett világ és a természet két különböző világ? De hiszen az Isten a természetnek és a történelemnek is az ura.

Kíséreljük meg a tényeket és a gondolatainkat rendezni.

Ezen a Földön *a természeti folyamatokat és a történelmet is, – mivel az élő természet s benne az ember és az emberi társadalom egy rendszert alkot – egyaránt természettörvények szabályozzák.* Ezek a törvények az életnek, minden élőlényre, így az emberre is érvényes működési törvényei s egyszersmind a fejlődésnek is a törvényei. *Az ember az élőlények törzsfajlásában kialakult természeti lény.* Bizonyíték erre a megtermékenyített petesejt, amelyik az édesanya méhében 9 hónap alatt megismétli ezt az egész törzsfajlását az egysejtű élőlénytől a fejlett emlősállatig. Ebben *a törzsfajlásban a lelki természetünk kialakulása is benne van;* csak ez utóbbi, a lelki törzsfajlásunk még folytatódik az első életévekben, amikor a kisgyermek eszmélni kezd, – de már az anyaméh védőburka nélkül. Ekkor már a család a természetes védőburok. *Ezért létparancs a család védelme!*

Az emberben nincsen semmiféle kettősség. A test és a lélek, az egyéniség és a társaslény „kettőssége” csak látszat. *Az ember bár nagyon bonyolult, de egységes, tudatosuló lelki természetű és cselekvésben tökéletesülhető élőlény.* Nincsen külön testünk és lelkünk, s egyszerre vagyunk egyéniségek és társaslények. *A lélek az embernek minden sejtjét átjáró élő lényege.* Egyes élőlények életét, fejlődését már a biológiai törvények ismeretében is megértjük. Az emberi élet megértéséhez ezeken kívül még a pszichológiai törvények ismerete is szükséges.

Az ember belső lelki szerkezetét egy olyan házhoz hasonlíthatjuk, amelynek az emeletét építették a 20. században egy 16. századi földszintre. Tüzetesebb vizsgálat után azonban kiderül, hogy az egészséget egy 9-10. századi lakóházból építették át, amely alatt egy ókori pince és ezalatt egy betemetett barlang található. – Nos, önismeretünkkel az épület felső, tudatunkkal jól megvilágított szintjein jól eligazodhatunk, a sötétebb pincében – személyes és családi, tudattalan folyamatainkban – már nehezebben. A kollektív tudattalan barlangjába – ez az emberi faj emlékezetének ősi tárháza – már nem tudunk behatolni. Félelmetes erők, pl. állati eredetű ösztöneink és titokzatos gyógyító erők működnek ott. Onnan csak „fölfelé” jöhet üzenet álmokban, mitológiai szimbólumokban, ősképek formájában.

Hogyan is zengett költőien szép énekünk?

„Az Úr csodásan működik, de útja rejtve van,

*Tenger takarja lábnyomát, szelek szárnyán suhan.
Mint titkos bányá mélyiben formálja terveit,
De biztos kézzel hozza föl, mi most még rejtve itt.”*

A mélylélektan a kollektív tudattalan ősképeiről szól. Ezek közül a legfontosabb az istenkép. Ez az, a minden emberben működő valóságos erőközpont, amely teljes személyiségünk egységét biztosítja (az én csupán tudatos folyamatainknak a központja), amely emberségünk kibontakozását vezérli s amely egészségünk kiteljesedésének és megőrzésének az alapja. A lelkünk tehát már a tudatelőtti korszakában magán hordozta az Isten „keze nyomát.” Ez tehát tudatunktól és akaratunktól függetlenül alakult ki, vagyis az Isten nem is lehet emberi kitalálás eredménye. Egyébként ez az a tapasztalati tény, amelyben *a pszichológus és a teológus egyetért: az ember istenképűsége.* Az egyes ember, de az egyház is csak annyira hatékony életmegtartó erő, amennyire *felelősen hiteles „képviselő”.*

Nos, így, – *a bennünk működő istenképpel együtt – teljes, kerek egész, egészséges az ember.*

Honnan akkor az ugyancsak bennünk lévő bűn? Az ember több mint kétmillió évig a növényvilággal és az állatvilággal együtt teljes harmóniában simult bele a természetbe. Igaz, ki is volt szolgáltatva az erőinek, de ugyanezek az erők ösztönös alkalmazkodásán keresztül életben is tartották. Az ösztönös tudattalan állati létből kiemelkedő ember – kialakuló öntudata és akarata révén – kb. 120-150 ezer éve (?) vált képessé arra, hogy válasszon: megismerve a természet törvényeit, követi azokat, vagy megszegi. Választott, megszegte. Emberré válásunk folyamatában ez a változás – *homo sapiens-szé, „jónak és rossznak tudójává”* válásunk olyan megrendítő volt, hogy lelkünk mélyén a kígyó szimbóluma, ősképe őrzi ennek az emléket. Tudományunk és hitünk szerint ez az első bűneset. Az emberiség életében ezzel jelenik meg az értelmiség felelőssége és az élettisztelet etikájának a szükségessége. Ez utóbbinak a tartalma éppen a felelősség, a határtalanná váló felelősség minden, a hatókörünkbe kerülő életért. *Ettől kezdve az emberhez méltó élet csak a hit és a tudás összhangjában lehetséges.* Ez nem morális követelmény, hanem egyszerűen emberi természetünk belső fejlődéstörvénye, az egészséges élet fejlődésének a törvénye. Az *egészség* ugyanis nem a betegség hiánya, nem is csupán állapot, hanem folyamat, *egész emberségünk fejlődésének, kiteljesedésének a folyamata.*

A természetben tehát *az élet, a lélek, az erkölcs és az egészség egy lényegű „testvérek”.* Ebből viszont az is következik, hogy a világ és benne nemzetünk *pusztulása nincsen a természeti folyamatokba kódolva,* hanem az a bűnre is hajlamos ember téves döntéseiből és téves cselekvéseiből, vagyis a lelkünkéből fakad. Ugyanígy azonban *minden életépítő és nemzetépítő munka is a léleképítéssel kezdődik.*

Összefoglalva: számomra az ember istenképűségéből vált nyilvánvalóvá, hogy a természet és a teremtés rendje és törvénye egy és ugyanaz.

A továbbiakban tehát helyzetünket a hit és a tudás, valamint a magyarság és a kereszténység egységében vizsgáljuk.

2. Helyzetünk

Kérem, válaszoljanak: Önök szerint az emberek miben hisznek jobban, a technikai eszközök fejlődésében, vagy a lelki erő fejlődésében?... (Az a tapasztalatom, hogy rendszerint az elsőben.)

Igen, a közgondolkodásnak furcsa ellentmondása ez: jobban bízunk az anyagi vívmányokban, mint a saját lelki erőnkben, amely pedig a technikai fejlődés létrehozója.

Helyzetünk értékelése előtt tehát rögzítsük: *az anyagi és az emberi (azaz lelki erkölcsi) tényezők kölcsönhatásában az emberi tényező a meghatározó s az anyagi tényező a*

meghatározott, az eszköz. Egy jól felszerelt iskola, kórház, vagy gyár mindig csak annyit ér, amilyen a benne tanító, gyógyító, dolgozó emberek minősége. Félreértés ne essék: az anyagi értékek fontosak. Szükség van jól felszerelt iskolákra, kórházakra, korszerű gyárakra, de még inkább szükség van talpig emberekre, erős ifjúságra!

Ha ezt figyelembe véve vizsgáljuk az ország gazdasági helyzetét, akkor máris nyilvánvaló, hogy miért ilyen, amilyen; emberi minősége, tespedt lelki állapota, erkölcsi értékrendjének széthullása miatt. *Súlyos beteg a mai magyar társadalom*, s benne személy szerint mi is, én is, Önök is; ki így, ki úgy.

Félévvel ezelőtt még megpróbáltam volna tételes adatokkal kórképet adni. Helyzetünk azonban meghaladta azt a kritikus szintet, hogy – ha csak egy előadásnyi időnk van, akkor – csak a tünetekről szóljak. Egész képet mutatok s *időben és térben szélesebb távlatból* közelítek a mai állapotokhoz.

Lépünk vissza Mohácsig. *Kölcsey Ferenc* a félévezreddel ezelőtti helyzetről a *Nemzeti hagyományokban* ezt írja: „*Veszélyes kezekre szállt a kormány s kevés évek után a közboldogság Mohácsnál elveszett.*” A közboldogság akkor, igaz, elveszett, de a magyar állam megszűnése után és ellenére a magyar nép kultúrájában, szokásaiban és nyelvében egységes maradt. Mi van ma? Ma más a helyzet, de másként nem jobb: van ugyan önálló magyar állam, de *megroskadt a lélek, emberségében rongyolódott le népünk jelentős része.*

Ahhoz pedig, hogy helyzetünk nemzetközi beágyazottságát érezzük, Carl Gustav Jung svájci pszichiáter, pszichológus 1957-ben tett megállapítását idézem.

„Ma, a második évezred befejezésének estéjén olyan időt élünk, amely egy világméretű pusztulás apokaliptikus képét vetíti elénk. Semmi alapunk sincs arra, hogy a fenyegetést könnyedén vegyük. A nyugati világban mindenütt ott vannak azok a felforgató kisebbségek, akik a gyújtófáklyát készen tartják. Sőt humanizmusunk és jogérzékünk védelmét élvezik olyannyira, hogy nézeteik terjesztésének semmisen áll útjába, csupán egy bizonyos belátó és szellemileg szilárd lakosságéreg kritikusan értelmé. Ez utóbbi réteg hatalmát azonban nem szabad túlbecsülni. Ez országról országra a nemzeti vérmérséklettől függően változik. Régióként függ továbbá a közneveléstől és ezen kívül alá van vetve a politika és a gazdasági tényezők zavaró hatásának.”

A felforgató gyűlölet gyújtófáklyája Magyarországon teljes lánggal ég. *A helyzetet és okait 10 mondatban foglalom össze.*

1. „Magyarországon ma polgárháború van,” – mondta ki már 1999. december 9-én Granasztói György, az Európai Unió volt nagykövete.

2. A hatalom gonosz erői a globális nagytőke támogatásával gazdasági, pszichológiai és most már – valószínűleg – vegyi eszközökkel is totális hadjáratot folytatnak az összmagyarság ellen.

3. 2002 óta gyorsított menetben gátlástalan cinizmussal fejezik be azt, amit Trianonban elkezdtek.

4. Ami ma Magyarországon történik – arra minap egy szegedi klinikai tanársegéd azt mondta: – „ez célzott népirtás”.

5. A demokráciának már a látszatára sem ügyelnek.

6. A központosított hatalom diktatúráként működik, és a kettős mérce oly kirívóan érvényesül, hogy a jogállam már csak papíron (de iure) működik, a valóságban (de facto) azonban már megszűnt.

7. A hatalom által pénzelt média az emberi jogok lábbal tiprásával naponta mérgezi az emberek lelkét, rombolja értékrendjüket, megrontva a gyermekeket, szétzilálva a házassági, a családi kötelékeket.

8. A keresztény Magyarországon a keresztényellenes és a magyarellenos cselekedetek mindennapi, sőt támogatott gyakorlattá váltak, – mert engedték!

9.-10. A Magyar értelmező kéziszótár szerint a haza iránti köteles hűség megszegése: hazaárulás. Ma az emberek ezrei – tudva és tudatlanul, magánemberként és hivatalos személyként – a hazaárulások sorozatát követik, követjük el!

Vegyük végre észre: a hatalom mai urai nem ismernek irgalmat és *a magyar holokausztban* már a lelket is megölik.

A kép egyértelmű: a fejsze immár a fák gyökerére vettetett: *emberségünknek már a tudattalan lelki gyökereit metszik el*. Visszafejlődik, eltűnik szemünk elől a bennünk élő istenkép. Isten ugyan változatlanul jelen van, mégis magunkra maradtunk, mert mi hagytuk el Őt. Árvák, árva nép lettünk. Ez a mi helyzetünknek, betegségünknek a lényege: *az árvaság*.

Nos, itt tartunk... Van kiút ebből a helyzetből? Van! – mert ahol a bajok gyökere, ott a megoldás is: *a lelkünkben!*

A félelemtől dermedt lelkeket kell felébreszteni és újra Isten felé fordítani! Ez csak rajtunk múlik. Ha őszintén akarjuk, akkor ezt senki nem akadályozhatja meg. Nagy időket élünk, amelyhez nagy emberek kellene. Hozzá kell nőnünk a feladatokhoz, ahogyan azt 1956-ban is tettük. Személyes felelősséggel kell – kivétel nélkül mindannyiunknak! – hozzáőni a magunk kisebb nagyobb feladataihoz. *Kinek-kinek a felelőssége a táalentumai és a hatóköre arányában nő*.

A legjelentéktelenebbnek tűnő embernek is van valami olyan feladata, amit más helyette nem tud megoldani, csak ő. Ha ezt nem teszem meg, akkor mulasztásos vétkemmel én is felelőssé válok a nemzetrombolásban.

3. Tennivalónk

egyszerű: *egészségesen kell élnünk!* Kiindulásként vegyük komolyan a Szentírás két figyelmeztetését:

– „Minden féltett dolognál jobban őrizd meg a te szívedet, mert abból indul ki minden élet!”

– *Jézus* bátorító intése: „Ne féljete azoktól, akik a testet ölik meg, a lelket pedig meg nem ölhetik, hanem attól féljete inkább, aki mind a lelket, mind a testet elveszítheti a gyehennában.”

Mindenek előtt legyen alapelvünk: nekünk nem a gyűlölet és a hazugság ellen kell harcolnunk, hanem egyszerűen egészségesen kell élnünk, mert az értékrend csak az egészséges emberben áll helyre. — Ezt magunkon kezdjük el! Éljük bátran, igényesen és szeretetben a magunk családi életét. Ezzel már önmagában sokat tettünk. Egyszerű dolgokról van szó.

Egészséges életmódot kell folytatnunk. Kifejthetném ennek három pillérét – helyes táplálkozás, rendszeres testmozgás és rendezett emberi kapcsolatok kialakítása, ápolása – de, ehhez több előadás is kevés lenne. Ehelyett három átfogó feladatot fejték ki.

1. *Pontosan emlékezzünk és emlékeztessünk!* Ez egyaránt vonatkozik egyéni tapasztalatainkra, családi életünkre és hazánk történelmére. Egy nép élő emlékezete a nemzeti hagyomány és annak ápolása. Mélyen igaz Kölcsey Ferenc megállapítása: „*Minden nemzet, amely elmúlt kora emlékezetét semmivé teszi, vagy semmivé lenni hagyja, saját nemzeti létét gyilkolja meg.*” – Jól tudjuk: az emlékezet lényege a múlt megjelenítése, s ezzel épít hidat a jövőbe, mert a jövőt ma építjük azzal, hogy alakítjuk a körülményeket s formáljuk az embert a múltbeli tapasztalatok felhasználásával. Az ember ugyanis az idő folytonosságában élő lény, akinek *a múltja és a jövője a jelen léleképítésén múlik*. Trianont

feldolgozni és a legkeservesebbnek tűnő jövőnek is a fejlődés reményével nekiindulni csak erős és szüntelen megújulásra képes lélekkel lehet. Hogyan tehetünk erre szert?

2. *Éljünk igazságban!* Ez a második feladat. Igazságban élni annyi, mint *a valóságot olyannak merni és tudni venni és mutatni, amilyen.* Ez ma mindannyiunk számára különösen fontos. Ehhez az akarat bátorságára és az értelem metsző világosságára egyaránt szükség van. Az igazságnak olyan mélységéig kell lehatolnunk, amikor már nemcsak a gyermeknek, hanem a magát okosnak tartó felnőtt – de különösen az értelmiségi – számára is nyilvánvalóvá válik, hogy *„a király meztelen”, és ezt félelem nélkül és hangosan ki is mondja.*

A 3. legfőbb tennivalónk: *egy új, lelki Honfoglalást kell végrehajtanunk!*

A honfoglalás egy nép végleges és biztonságos elhelyezkedése és berendezkedése egy, a számára megfelelő térségben. A mostani Honfoglalásunk azért új és lelki, mert fizikailag már több mint 1100 éve élünk itt a Kárpát-medencében, de ismét üldözötté váltunk a saját hazánkban, tehát újra biztonságossá kell tennünk. Ez valójában *hosszútávú nemzetstratégiai feladat*, amelynek számos összetevője és taktikai eszköze van. Ezek kifejtésére most nincsen lehetőségünk, de egy lényeges mozzanatot kiemelünk.

Ahhoz, hogy idegen kézre jutott vagyonunkat és kulcspozícióinkat a társadalom minden területén – lépésről-lépésre, helyi kezdeményezéssel és összefogással – visszaszerezzük, *újra erős nemzetté kell válnunk.* „Minden nemzet olyan erős – írta 1919-ben *Imre Sándor* pedagógus professzor és miniszter – amilyen egészséges, amennyire *tanult* és amilyen *becsületes.*” Egy ébredő, erősödő nemzetben a helyi közösségekben, lépésről-lépésre – és erre most jó lehetőségünk van – *a lelki erőt anyagi erővé, hatalommá – médiahatalommá is!* – tudjuk alakítani, és lesz újra nemzeti tőkénk, honvédelmünk, termőföldünk, viruló mezőgazdaságunk. Ezek nélkül az 1956-os forradalom céljait nem tudjuk megvalósítani.

Ez a Honfoglalás iszonyúan kemény és hosszú napi küzdelem. Nem fegyverrel és nem lövészárkokban vívják. Belül, *a lelkünkben* zajlik ez a küzdelem, ahol nem segítenek a trükkök. Itt a természet törvényei szabályozzák az erők összecsapását, és csak a szívós akaratnak, a hitnek és a szeretetnek az ereje dönt. A kérdés mindössze annyi, hogy ezekből mennyit tudunk mozgósítani, és ebből a lélektől-lélekig áramló mozgalmából, amely könnyen lép át az államhatárokon is, mennyi idő alatt, mekkorára növekszik az erős, egészséges keresztény emberek tábora.

Jó tudni, hogy máris többen vagyunk, mint gondoljuk. Ahhoz, hogy erre rájövünk, meg kell nyílnunk egymás felé. Újra beszélgetnünk kell egymással, hogy nyilvánvalóvá váljék: *közös a sorsunk, egymásra szorulunk.* Az egyéni helytállás és a közösségépítés együtt haladjon! Egy szenvedésben nagykorúvá vált népben a szenvedést enyhítő és személyválogatás nélküli szeretet mindenkihez utat talál.

Itt érkeztünk el Honfoglalásunk kulcsfontosságú tényezőjéhez, az ifjúsághoz. *A nemzet igazi ereje az ifjúság erejében – tehát egészségében, műveltségében és erkölcsében* – van.

S most álljunk meg egy pillanatra és engedjék meg, hogy egy kudarcélményemet megosszam Önökkel.

Tavaly márciusban Dobogókőn egy konferencián, annak „Családbarát lelkipásztorok felkészítése” témájú blokkjára egy hozzászólást készítettem. „*Keresztvállalás nélkül nincs gyermekvállalás*” címmel. Ebben egyaránt szóltam a családi élet gondjairól és örömeiről is. Azzal fejeztem be: „A keresztvállalás erőforrás: nagypéntek nélkül nincs húsvét”. Hozzászólásomat előzetesen a konferencia két hívő keresztény szervezőjének megmutattam. Nem engedték meg elmondani. Pár nappal később egyházunk egyik sajtóorgánumához juttattam el. A szerkesztőség munkatársa jelezte, hogy megtárgyalják és döntenek. Egy hét múlva felhívott és közölte: sajnálja, ez nem való a lapba, de azt is megérti, ha én ezt 6-gyerekes családapaként nem látom be (!?). Igen elszomorodtam, mert azt hozták

tudomásomra, hogy nagycsaládosnak lenni, még egyházi körökben is bocsánatos butaságot jelent. (A hozzászólást itt írásom függelékeként olvashatják.)

Nos, térjünk vissza: a nemzet ereje az ifjúság erejében van. Ezt kibontakoztatni azonban *csak a nemzedékek összefogásával* lehet. – Bár elég régen voltam fiatal, jól emlékszem, akkor is nehéz volt valamire való fiatalnak lenni, de sikerült. Miért?

Egy egészséges ifjú lelkében egyszerre van jelen *a boldogság utáni természetes vágy* és annak a szintén természetes – és más által el nem végezhető – *életfeladatnak a tudata, hogy fel kell készülnie a magyarságot megőrző jövő építésére*. Ma torz és törött tükörcserepekben mutatják be mind a kettőt. Pedig mindkettőről lehetne tiszta képünk, és a kettő együtt biztosítja a tartós hajtóerőt a tanuláshoz is, a munkához is és ad személyes értelmet az életünknek. – Tapasztalatból beszélek.

A boldogság az életnek számunkra elérhető teljessége. Nem egyszerű öröm, bár a sok apró öröm is azzá válhat. Nem extázisig fokozódó gyönyör, bár ez is azzá nemesülhet. A boldogság harmónia a természettel, önmagunkkal, más emberekkel és az Istennel. Ezt mindenki másképp éli meg, de aki ezt megéli, annak *szíve megtelik szeretettel*, s ez ösztönöz arra, hogy akit szeretünk – s legyen ez egy ember vagy egy közösség, – ahhoz úgy kapcsolódunk, hogy vele és érte válik teljessé az életünk. Ekkor válik *természetessé* számunkra, hogy *a fájdalom is része a boldogságnak*.

S végül a legfontosabbról szólok, mert bár igaz, hogy a lélek ereje és minősége fontos feltétele az új Honfoglalásnak, *a lelkek száma alapvető fontosságú*; az, hogy hány lelket számlál ez a nemzet. *Márton Áron* római katolikus püspök szerint Erdélyt nem háborúban veszítettük el, hanem a magyar anyák veszítették el, akik kevés gyermeket szültek, és nem a román katonák hódították meg, hanem a román anyák, akik több gyermeket szültek. Ezért *a magyarság legfőbb létparancsa: fiatalok, alapítsatok családot, sokasodjatok, erősödjetek meg és töltsétek be újra a Kárpát-medencét!*

Igen, nagypéntek nélkül nincsen húsvét. Nagypéntek sorsunk része. Ám, ha ezt tudatosan vállaljuk – de csak akkor! – akkor a húsvéti feltámadás is részünk lehet. – És most komolyan és őszintén minden Olvasó tegye fel magának a kérdést: *leragadok nagypéntek népénél, vagy a feltámadott Jézus húsvéti nemzetéhez akarok tartozni?* A feleletet az életünk adja meg. Ez a *felelősség* igazi értelme: *nem a szavainkkal, hanem a cselekvésünkkel, egész életünkkel felelünk*.

Befejezésül

emlékeztetek: 1956. november 2-án 17 óra 45 perckor a Szabad Kossuth Rádió mikrofonja előtt *Ordass Lajos* evangélikus püspök *szóattal* fordul az ország népéhez s Isten iránti hálaadással benne elsőként hazánk ifjúságához.

„Az első érzés, amelyet szóba öntök, legyen a hálaadás a hatalom egyetlen és örök Urának, Istennek. Az Ő sújtó keze jelenti számunkra a megpróbáltatást, fölemelő karja juttat minket minden örömhöz. Ha sújt, ha áld, Őt magasztaljuk.

Szólok hazánk ifjúságához. Ifjúságunk meglátta, hogy az út, amelyen vezetni akarták, nem magyarságunk útja. Éppen ezért nem lehet a magyar jövőért dolgozó ifjúság útja sem. Ennek a fölismerésnek első következménye az volt, hogy az ifjúság nemzetünk szabadságáért síkra szállt. Az a reménység éltet, hogy ugyanez az ifjúság fölismerte, vagy most ismeri föl, hogy magyarságunk jövője csak az örök Isten vezetése mellett található meg.”

Igen, így, ebben a szellemben kell befejeznünk 1956 forradalmát.

Függelék

Keresztvállalás nélkül nincs gyermekvállalás

A gazdasági fejlődést segítő intézkedések szükséges, de nem elégséges feltételei a család erősítésének. A család értelme: a gyermek. A népességfogyás megállításának és megfordításának kritikus mozzanata: a fiatalok lelkében végbemenő, a terheket is vállaló, elszánt és felelős gyermekvállalási döntés.

Ma szinte minden ez ellen szól. Pedig a gyermek, „az égi réten közösen szakított virág”, az élet nem mindig megújuló csodája, – ő az élet legtisztább örömforrása. Igaz, olykor megfáradásunknak, de ugyanakkor megújulásunknak is a forrása. Ezzel ellentétben ma mindannyian egy mesterségesen gerjesztett bizonytalanságban élünk, amelyben a közvélekedés a gyermeket felesleges nyűgnek tartja, s ezért a fiatalokat a szingli életre kívánja rábeszélni. Ennek érdekében a közoktatás az iskola első osztályától kezdve tudatosan leszoktat minden akarati erőfeszítésről. A média a gyönyörelvű hedonizmus propagálásával hamis képet nyújt a valóságról, s leszoktat az akadályokkal szembenező bátorságról. Az élet- és természetellenes jogalkotás megkönnyíti a kábítószer fogyasztást, pártolja az ösztönbetegek párkapcsolatát, az életcsíra elpusztítását, sőt – az önkéntes meddősséggel – az életgyökér kiirtását.

Ha a fiatalokat segíteni akarjuk, akkor a teljes életről és igaz képet kell – az élet napfényes és árnyékos arcát együtt – eléjünk tárni. Hiteles élet példák alapján tapasztalhattuk meg, miben áll az igényes boldogság, de nőjenek hozzá a nehézségek leküzdéséhez is.

A boldogság ezerarcú. A boldogság az ember harmóniája a természettel, önmagával, más emberekkel és a transzcendens világgal, Istennel. A boldogság forrása bennünk, a lelkünk legmélyén van. Hiába kergetjük a külső világban, el nem érhetjük. A boldogság talál ránk, s ezért már tehetünk valamit. Ez a valami: minden, ami hozzájárul ahhoz, hogy értelmes feladatokkal értelmet adjunk az életünknek, hogy egészséges életvezetéssel igaz emberségre jussunk úgy, hogy közben csalódásainkat feldolgozva a szívünk fiatal maradjon. Ez lehetséges. Így válik meggyőződésünk: a boldogság az életnek számunkra a gyermekvállalással s megszületésével elérhető teljessége.

Sokgyermekes szülők vallhatnak sorsukról. Egyiküknek sem volt előre borítékolva a biztos jövő, mégis úgy érezzük, hogy jobb az életünk – nem könnyebb, jobb – mint azoké, akik egyedül maradnak. Testvéreink törekvése Erdélyben, az „Áldás — Népeség” mozgalom is ezen alapul. A keresztvállalás erőforrás: nagypéntek nélkül nincs húsvét.

Az egyetlen helyes ifjúságpolitika:

a gyermekáldásban kiteljesülő családpolitika.